לעזי רש"י

טייל"א [מייל"א]. קרום קרו"ג כרכום. . אישטריי״ם מצינדור"א [מינצידור"א]. סלק קצוץ. [מינציו וו יאן. יאן. מדיירישר"ש [מירידייר"ש]. עץ יבו בן יובו. **אינטריי"ל**. שומן המעיים. גלנ"ט [גלנ"ץ]. בלוט. . אשטרנגיילו״ז דלקת שקדים. בדמוני"א [בלדימוני"א]. שומר האלפים (גרגרנית יוונית, צמח המשמש לתבליז). אשטרנגיילו"ן . [אישטרנגילו״ן]. צוריי"ר [צידי"ר].

אמוניק"א [אמוניאק"ו].

לברוקסי. חולי שבעין שקורין טייל״ה: דשב חומרי. מנומר בשבע לברוקתי. הכה משמע דיש לה רפוחה וכן בפ׳ המוליה יין (שבת דף עת.) נמי קאמר שכן כוחלין לברוקתי

מום קבוע אי נמי רפואה דהכא ודהמוליא היינו בתחילת החולי אבל

בסוף החולי אין לו רפואה: לבבא. שינים מו כדפי׳ בקונטרם כאן ולא כמו שפירש בעלמא (ע"ז דף כח.י) דהיינו חניכיים מדאמרינן בערבי פסחים (דף קיג.) לא תעקר ככא וכן בחולין (דף נט:) פילטר"ו [פיליטר"א]. נתור ככי ושיני דגברי וזה לא שייך לומר בחניכיים:

גוונין מחמת זקנה: ונייבשיה בטולא. כלומר שלא מחמת שמש: מרסי מנסא כוחלא וחדא מנסא מינים. שני חלקים כחול וחלק אחד וקשה דבבכורות (דף לח:) חשיב ליה גבי מומין הקבועין ואומר ממנו: סלסא מכחלי. מכחול הוא כנף עוף או כף רחב דק של

עך שנוטל בו הכחול ונותן בעין: תלתא מכחלי. שלשה פעמים: לימלי. ישים בעינו: דחי לח. מיזדהר דלח לימלי טפי פקע עיניה: לשברירי דלילית. סנורים הבחות על החדם בלילה: שודרא ברקא. חבל של שיער בהמה ושל זנב סוס ופרה: וניסר חדה כרעה מיניה וחדה כרעה מכלבת. יקשור אחד מרגליו ורגל הכלב בשני ראשי החבל: ונטרפו ינוקה חספה הבתריה. יקשקשו תינוקות שברי חרסים החריו: ויאמרו. לחש זה: אסא כלבא אכסא תרנגול. זקן כלב שוטה תרנגול: אומצי. חתיכות בשר: ונתבינהו ניהליה. בני הבתים להנך אומלי בלינורא דדשה: קלקלי. השפות: ליפשוט. יתיר הקשר מרגלו: בבביסא דעיניה. בבבת עינו: סומקי. טחולים: אחספא דאומנא. כלי חרם מנוול שמקיזין לתוכו דם: ונימא ליה עוירא. לפתיחה הב לי וחיכול: פפי שילה כו'. לחש הוא: טעם דלי במי כסף. לחש הוא: אשלא דפוריא. חבל של מיטה: וקורטסא. נייר של מוכין: ומוריקת. קרו"ג: וסומקת דלולבא. דבר אדום הגדל בלולב: ונגדיל פחילחא. לשון גדיליםש. יעשה פתילה מן הלמר: ולטמיש בחלת. ישרה בחומץ: וניגדביל. יגלגלנו באפר וידבק האפר בו: ונשדו עליה. דרך מרוב: סריך. נדבק הקש בדם: גילא. אישטריי"ס: כיון. דדמא דכבדא שהיא תלויה למטה מן הריאה עולה למעלה ונפיק דרך הפה: אימר אתמוחי אתמת. כולה כבדא ולא נשתייר הימנה כלום ונפל לריאה דרך קנה הכבד שמחובר לקנה של ריאה: **כוני**. מלא אגרוף: פירמא דסילקא. קניבת תרדים מלינדור״ה: פרידה. מין עשב וי״ה מדיירישר"ש: וכנגדן. כשיעור כל אלו: כנסא פטירסא. אנטריי"ל של בהמה שהיתה פטר רחם לאמה: לככא. חולי השינים הפנימים: תומא יחידת. ראש שום שלא היה בו אלא ללע אחד: ונמרסיה. ישחקנו: אטופרא דאליונא. על לפורן של בוהן יד: ונודהר לבשריה. שלא יגע אותו שום בבשרו: דקשי לחיורא. לרעת: לחינכי. אבעבועות הגדילים

לברוקתי ליתי עקרבא דשב חומרי ונייבשיה במולא ונישחוק תרתי מנתא כוחלא וחדא מנתא מיניה ולימלי תלתא מכחלי בהאי עינא ותלתא מכחלי בהאי עינא מפי לא לימלי דאי לא פקע עיניה לשברירי דליליא ניתי שודרא ברקא וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלבא ונימרפו ינוקי חספא אבתריה ולימרו ליה שאסא כלבא אכסא תרנגולא וליגבי שב אומצי משבעה בתי

וליתבינהו ניהליה בצינורא דרשא וניכלינהו יבקלקולי דמתא בתר הכי לפשום שודרא ברקא ונימרו הכי שברירי דפלוני בר פלוניתא שבקינהו לפלוני בר פלוניתא בוליחרו לכלבא בבביתא דעיניה לשברירי דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיותא וניטוינהו אחספא דאומנא וליתיב איהו מגואי ואיניש אחרינא מאבראי ונימא ליה עוירא הב לי דאיכול ונימא ליה האיך פתיחא סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עילויה לדמא דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשמיה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע ואי לא ניכתוב ליה הכי מִעם דלי במי כסף מעם דלי במי פגם ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא ואשלא דפורייא עתיקא וקורטסא ומוריקי וסומקא דלוליבא ונקלינהו בהדי הדדי וליתי גבבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא ולטמיש בחלא וניגדבל בקיטמא הדין וניתיב בנחיריה ואי לא ליחזי אמת המים דאזלת ממזרח כלפי מערב ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיםא ונישקול מינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאליה ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימיניה וניגדול תרתי פתילתא דעמרא וניממיש במינא וניתיב בנחיריה ואי לא ליתיב תותי מרזבא ונייתו מיא ולישדו עליה ולימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלניתא לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחִימתא אי סריך מרִיאה קאתי ואיַת ליה תקנתא ואי לא מכבדא קאתי ולית ליה תקנתא אמר ליה רב מאמי לרב אשי והאגן איפכא תנן ייניטל הכבר ולא נשתייר הימנה כלום הריאה שניקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומיה קאתי אימר איתמוחי איתמח אמר מר אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה יכוני מפירמא דסילקא ושבעה כוני פירמא דכרתי וחמשה כוני פרידא ותלתא כוני דמלפחי וכונא דכמונא וכונא דחבלי וכנגדן כנתא פטירתא וליכשיל וליכול ולישתי אבתריה שיכרא חריפא דטבת לככא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה ונימרסיה במישחא ומילחא ונתביה אמופראי ראליונא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה גדנפא דלישא וניזדהר לבישריה דקשי לחיורא לחינכי אמר רבי יוחנן "חומתי כי ממרו ועיקרא דחומתי עדיף מממרו ונינקום בפומיה הני לאוקומי לבשולי לייתי פארי דריש נפייא וטלפחי בעפרייהו ושובלילתא וחומרתא דכשותא ונינקוט כאמגווא בפומיה לאיפתוחי לינפח ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא לאסוקי ליתי עפרא ממולא דבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה ילברסם ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגוזא דחלבניתא דובשניתא ומלי תרוודא ילברסם ליתי כי דובשא חיורא ומלי נפלא בת מחוזא חמרא נקידא ונישלוקינהו בהדי הדדי וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דחלבא דעיזא חיוורתי ל) [גירסת הערוך בערך משא], ל) [ב"ק כל. לשא], כ) [ב"ק כל. ובע"ו כח. כתב רש"י תרגוס מאשפות ירים אביון מקלקלמא מרים חשוכא], גראה של"ל וליחדו, רש"ש וכ"ה בערוך ערך בביתא, ד) בכת"י ודפו"ר רב איתי, וביעב"ץ כתוב לה לייל רב אסי, ה) חולין מב., ו) [נ״א בוני אכל בגירסת ערוך ערך כן ג איתא כוני ופירושו חופן שלפנינו בוני ופרש"י שם בוני מלא אגרוף ובעירובין כנט: פרש"י בוני מדות ולקמן ע"ב ודף ע. בוני פרש"י מלח חגרוף וע"ע ו נערוך ערך חמת איתא (נ הומתי וממרו פי׳ בלע״ו פילטרו״ן], ח) בחולין דף קה: איתא לכרקס. מלא קי). מומי לפו שם. מכו, הרועים, ט) [דברים כב], י) [עי תוס' שם ד"ה ככי],

מוסף תוספות

א. האחרונים הטוחנים נתור, ב. מקום מושב השינים. תוס' ע"ו כח. ד"ה ליפול. תוס׳ חולין שם.

בגרון כמין גלנ"ט ובלשון רומי אשטרנגיילו"ן: חומסי כי ממרו. עלי של חמום פילטר"ו טוב לרפואה זו כמין עשב שקורין ממרו בלשון ארמי: ועיקרא דחומסי. שורש החימום פילטר"ו: עדיף. לרפואה מממרו. ממרו שבדמוני׳ לשון מורי: הני. חומתי וממרו: לאוקומי. החולי שלא ינפח יותר מדאי: לבשולי. האבעבועות שתקבץ לחה שלהן לחוכן שתהא יולאה כשיבקעו אותו: פארי דריש נפיא. סובים גדולים שלפין למעלה בנפה כשמרקדין: וטלפחי בעפרייהו. עדשים עם עפר שנחלשו בהן: ושבלוליחא. חלחן פינוגר"י: וחומרחא דרשוחא. פרח שבכשות הומלו"ן: לאמגווא. כשיעור אגוו: לפחוחי. האבעבועות של אשטרנגיילו"ן שיבקעו וחלא הליחה: לינפח ליה. בגרונו: בגילא דחיטחא. שהוא חלול ויכנים זרע השחלים לחוכו בראשו אחד ויכניסנו בחוך פיו של חולה עד הבליעה וינפח חבירו בראש האחר ויצאו השחלים ויפלו ויחנו על החולי: נאסוקי להעלות בשר לרפאות הביקוע: משולא דבית הכסא. מתחת אל אבנים המסודרות לבית הכסא בשדות ומתוקנות כעין מושב: לברסס. חולי שקורין לוריי"ר והוא בא מן הראש דרך החוטם: רי פיסחקא דנשדור. כשיעור גלנ"ט של ארז מסס נשדור שקורין אמוניק"א: **חלבניסא דובשליסא**. חלבנה מחוקה שקורין גלמ"א: **סרוודא**. כף: **נטלא**. כלי מחזיק רביעית: **חמרא נקידא**. יין ללול יפה שאינו אדום: וכי בשיל נשדור בשיל כוליה. זה סימן יהיה לך לכשיבשל הנשדור בידוע ששאר סמנין מבושלין לפי שהוא קשה: . ונטייפיה